

De opmarsch der reaktie

DOOR

ANT. PANNEKOEK.

I.

Na de geweldige schok, die de oorlog en de beginnende proletarische revolutie aan het kapitalisme toebrachten, spant de bourgeoisie zich met alle macht in om het kapitalisme weer te konsolideeren en de revolutie terug te dringen. Iedere bourgeoisie moet dat in het eigen land doen; en tegelijk, in internationale samenwerking, onder leiding van de staatslieden der Entente, de meesters der aarde, over de geheele wereld. Waar het economisch stelsel in zijn grondslagen nog intakt is, moet dit vooral door economisch herstel gebeuren; waar de fundamenten verwoest zijn, moet vooral gewerkt worden om het bankroet voor de massa's te verbergen en hun vertrouwen in het kapitalisme in stand te houden. De onderlinge strijd der kapitaal-machten om de milliarden, die door politieke verwickelingen de massa's weer in beweging brengt, is daarbij de ergste belemmering.

Engeland is in het eerste opzicht het verst — wanneer we van Amerika afzien, dat nauwelijks door de oorlog geleden heeft. De Engelse bourgeoisie — die zich hierin weer als een wereldheerschende klasse toont — heeft dit met energie aangepakt: het heeft de oorlogsschuld voor een groot deel afgelost ten koste van de oude gezeten rijkdom, de arbeiders door een soepele politiek aan 't lijntje gehouden en gevaarlijke uitbarstingen verhinderd, Ierland door de witte terreur der „black and tans” er onder gehouden, en het bereidt het herstel van de handel met Rusland voor. Frankrijk daarentegen staat voor een volkomen bankroet: reusachtige schulden aan Engeland en Amerika — Amerika weigerde ze kwijt te schelden —, terwijl milliarden noodig zijn voor het herstel der verwoeste streken, waaraan nog maar weinig gedaan is; een begroting met een sterk tekort, vooral door een miljoenen verslindende imperialistische politiek, die Frankrijks militair

overwicht in Z. O. Europa en Syrië moet verzekeren, ter ondersteuning van het Fransche bankkapitaal, dat reeds op Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk, Hongarije, Roemenië, Polen beslag heeft gelegd. Als aan een stroohalm klampen de Fransche politici zich vast aan de millarden, die Duitschland zal moeten betalen. Hoe het daarmee staat, zegt het duidelijkst de Parijsche korrespondent van de „Westminster Gazette” naar aanleiding van de besluiten van Parijs:

„De officiële opvattingen stemmen niet met de officiële politiek overeen. In het belang van de waarheid geloof ik, dat hetgeen in regeeringskringen openhartig gezegd wordt, ook gepubliceerd moet worden. Het mag niet een geheim van de sluwe financiers zijn. . . . Ongelukkig houdt Frankrijk al te lang aan zijn illusies vast; Engeland komt er gaandeweg van terug. Natuurlijk zal de bevolking in Frankrijk woedend zijn, als ze hoort, dat men ze zoo lang heeft bedrogen. Maar deze woede zal voorbijgaan en het resultaat, dat men de waarheid naar voren heeft gebracht, kan slechts heilzaam zijn. . . . Het wordt steeds duidelijker, dat de tegenwoordige weg een bedrog op groote schaal is.”

Inderdaad, wat in Spa, Brussel, Parijs geschiedde en nu in Londen voortgezet wordt, is in de eerste plaats een bedriegelijk spel, om de massaas te verhinderen, de werkelijkheid klaar en duidelijk te zien — de werkelijkheid, dat in het bankroete kapitalisme hun slechts een grenzeloze uitbuiting te wachten staat, en dat de regeerders sidderen bij de gedachte, dat de massaas daartegen zouden kunnen opstaan. Daarvoor dient de onderlinge schijnstrijd over de betaling en de ontwapening, slechts in zooverre reëel als ieder voor zich in het sjacheren zooveel mogelijk voordeel wil. Voor de Deutsche bourgeoisie is dit natuurlijk een ernstige levenskwestie: of zij zelfstandig het Deutsche proletariaat zal uitbuiten, onder schatting aan de Entente, maar zoo, dat ze zelf nog akkumuleeren en opstijgen kan, of dat zij enkel als klerk en fabrieksbaas voor het Ententekapitaal optreedt; daarover gaat het in Londen. En dan komt daarbij het reële doel, door het aanstoken van nationalistische hartstochten de massaas te verdeelen en te verblinden.

Veel verder is het verval van het kapitalisme in Midden Europa voortgegaan. Terwijl in het Westen de staat, waarin alle machtsmiddelen der bourgeoisie geconcentreerd, als in één hand samengevat zijn, noch onaangetaast is, heeft in Midden-Europa de revolutie de organisatie van de staat min of meer ontwricht. Daar het functioneeren van de staatsmacht (van politie, leger, verkeer, openbare diensten) zelf weer van de gehoorzame volgzzaamheid van het proletariaat afhankelijk is, kan het niet anders, of een voortdurende

oproerigheid der arbeidersklasse (passief of actief) moet dit apparaat verlammen, en verhinderen, dat het weer stevig wordt. Vroeger meenden wij, dat met de onwrichting van de staatsmacht het proletariaat gemakkelijk meester moest worden; maar het proletariaat miste de kracht, de durf, het inzicht, de klare wil en nam de macht niet in handen. Daardoor is een revolutionaire tusschentoestand ontstaan; het proletariaat niet meester, de staatsmacht verlamd, het economisch stelsel een verzinkende chaos. En nu ontstaan nieuwe politieke verhoudingen, nieuwe strijd- en organisatievormen. Het economisch systeem mag ineensdorten: de wil van de bourgeoisie om te leven en te heerschen is zoo krachtig als ooit. Terwijl de staatsmacht vervallen is, is de bourgeoisie nog sterk; en zij schept zich nieuwe organen in de strijd, om de macht te behouden en de revolutie te bedwingen. Als de regeering ons niet beschermen kan, zoo denkt zij, omdat zij de proleten naar de oogden ziet — en moet zien, zooals in de Kapp-dagen bleek — zullen wij ons zelf helpen. Onder leiding van haar gewelddadigste elementen, met steun van de officieren en generaals van het oude regime, vormt zij haar „organen tot zelfbescherming”, haar half-geheime burgerwachten, die in Duitschland onder bestuur van houtvester Escherich als de „Orgesch” tot een uitstekend georganiseerde, goed gewapende, door het kapitaal betaalde, door de regeering heimelijk ondersteunde witte garde geworden is: de stormtroep der reaktie.

Ook de vrede van Versailles met zijn door de Entente opgelegde ontwapening moest de Duitsche bourgeoisie deze weg opdrijven; maar dat er tegelijk diepere en algemeenero oorzaken voor bestaan, bewijst het optreden van deze onofficiele geweldmacht der bourgeoisie in allerlei landen. In Hongarije traden, na de neerwerping van de radenregeering door de Roemeensche troepen, deze partikuliere moordenaarsbenden, meest uit vakmilitairen gerekruteerd, als organen van de witte terreur op, die niet slechts tegen de kommunisten, maar daarna ook tegen de gematigde sociaaldemokratische arbeiders (en tegen Joodsche kapitalisten) hun gruweldaden bedreven — zoodat zelfs het uiterst gematigde vakverbond van Legien en Fimmen er met een, zij het ook mislukte boykot tegen optrad. In Oostenrijk zijn, zonder dat de sociaaldemokratische ministers er iets tegen deden, de christelijke boeren overal gewapend en in schuttersbonden georganiseerd, vol haat tegen de stadsproletariërs, die niet werken willen en maar altijd staken, gereed om als 't noodig is met geweld op te treden. In Italië treedt sinds eenigen tijd hetzelfde verschijnsel op. De golf van revolutionaire aktiviteit, die voor een half jaar door het Italiaansche proletariaat ging en tot het bezetten der fabrieken leidde,

werd door de leiders der vakbeweging en de regeering omgebogen tot een instituut van kapitalistisch bedrog, het meezeggingschap van officiële bedrijfsraden. Het bleek toen, dat de wil en de daad niet voldoende waren, als het inzicht, het klare kommunistische besef ontbrak, dat de geïsoleerde daden tot een klasgedaad moet samen-vatten, vasthouden en een macht tegenover de burgerlijke staat scheppen 1). Het naïeve geloof, dat eenheid alleen genoeg was, ver-dween; een proces van groei van inzicht begon, langs de weg van verdeeldheid, partijstrijd en schijnbare verzwakking. En nu organi-seerde ook de bourgeoisie haar macht. Aan de regeering kan zij dit niet overlaten; want deze moet door een politiek van tegemoet-koming de arbeiders sussen. Dus begonnen zich de „organea voor zelfbescherming” te vormen; de „fascisti,” benden van gewapende gewelddadige reaktionairen, vallen de arbeidersdemonstraties aan, steken volkshuizen in brand, trachten door moordaanslagen de arbeidersbeweging te terroriseeren en ontketenen een begin van burgeroorlog.

Dit beteekent niet, dat de regeeringen zelf geen rol meer spelen als orgaan der bourgeoisie. De rollen zijn eenvoudig verdeeld. De staatsorganen, regeering en parlementen, moeten de schijn van demo-kratie ophouden, met redevoeringen, wetten en besluiten het proleta-riaat bedriegen en zijn aandacht afleiden, terwijl de gewapende burgerwachten op den achtergrond blijven, maar de werkelijke macht, de macht van wapenen bezitten. Dit geeft aan de regeering de ge-legenheid om tegen het onwettig geweld „van beide zijden” te rede-voeren, papieren wetten en verordeningen te maken, waaraan de witte garden zich niet storen — wat ook niet de bedoeling is — en daarmee het proletariaat in slaap te wiegen; dit geeft aan de politici heftig te protesteeren, aan te klagen, van de regeering maatregelen tegen de Orgesch e.d. te eischen — alsof ze heelemaal niet weten, dat beide onder één deken liggen — wat het proletariaat er van afhoudt, zelf aan te pakken. De politiek in deze landen is nu als het ware een rookgordijn, waarachter de bourgeoisie het oprukken van haar strijdmacht verbergt. Het kapitaal zendt zijn praters vooruit, om de blikken van zijn vijand naar deze schijn-positie te trekken, terwijl het reële werk elders gedaan wordt. De parlementaire strijd dient tot kamouflage voor de opmarsch der reaktie.

1) De dikwijls gehoorde uitdrukking, dat de zwakheid lag in het ontbreken van een kommunistische partij in Italië geeft het groote, dat noodig was, slechts in een beperkte kleine vorm weer.

II.

Wat is het doel van de overal opkomende of dreigende reactie? De machtsposities, die de arbeidersklasse door en na de oorlog van het uitgeputte kapitaal won, moeten haar weer afgenomen worden om de politiek-maatschappelijke voorwaarden te scheppen voor het economisch herstel van het kapitalisme. Dat daarbij socialistische bewindslieden door zuiver burgerlijke vervangen worden, is maar een uiterlijke vorm, een bewijs, dat men het gematigde deel van het proletariaat niet meer behoeft te ontzien.

De economische ineenstorting was niet slechts oorzaak maar ook gevolg van de oproerigheid van de arbeiders (aantasting van het fabrieksespotisme, verkorte werktijd, onwil tot werken). Nu echter het verdere gevolg, de resolute aanval, de ontwikkeling van de oproerigheid tot revolutie vooreerst uitblijft, nu ziet het kapitaal de mogelijkheid van herstel, mits de oproerigheid als oorzaak onderdrukt wordt. Het gegroeide machtsbewustzijn in de arbeiders, de verkorte werktijden (achturedag), het stakingsrecht in openbare bedrijven, en dan daarachter, als steunpunt, het bestaan van Sovjet-Rusland als centrum van kommunistische revolutie — dat alles moet opgeheven worden, zal het kapitaal zich kunnen herstellen. En daarbij is het niet voldoende, de arbeiderstoestanden tot vooroorlogspeil terug te brengen. De oorlogsschulden, de schadeloosstellingen en het herstel van de vernietigde produktiekrachten eischen een graad van uitbuiting, als vóór de oorlog niet bekend was; de werktijden zullen mateloos verlengd tot 10, 12 uur en langer, het levenspeil tot het laagste minimum onlaag gedrukt moeten worden.

De reusachtige golf van werkeloosheid, die van Amerika uitgaande, zich over Europa uitbreidt, biedt er het middel toe, vooral daar ze samengaat met een sterke prijsdaling, waardoor de nog werkende arbeiders niet tot verzet opgestuwd worden. Zij heeft — mogen ook enkele kapitalen gehavend worden — het politieke machtsgevoel van de kapitalisten sterk doen stijgen: ze zien een uitweg. Terwijl een jaar geleden Lloyd George sprak: ik mag als stuurman het schip nog niet verlaten, want ik zie nog zware stormen, waar wij doorheen moeten — kon onlangs zijn kollega Churchill verklaren: Wij staan er veel gunstiger voor dan verleden jaar. In Amerika zijn de loonen in tal van industrieën al met 50 pCt. verlaagd. Terwijl naieve zielen meenen, wegens de werkeloosheid, verkorting van werktijd te kunnen verlangen, maken de kapitalisten van deze crisis gebruik om de werktijden te verlengen en het stukwerk weer in te voeren. Tegelijk wordt in Engeland aangekondigd,

dat het met sociale uitkeeringen e.d. uit moet wezen, want de uitgaven moeten verminderen, om na afschaffing van de oorlogswinstbelasting toch het budget in evenwicht te houden. Hoe geheel anders dan toen twee jaar geleden de arbeiders daar in een groote opleving van gemeenschappelijk elan de 40 uren, de 34 uren werkweek eischen en de regeering van alles beloofde, zelfs van nationalisering sprak! Natuurlijk geschiedt de aanval van het kapitaal met beleid, om niet ineens de geheele klasse toch op de been te brengen; geleidelijk, nu hier, dan daar, groepsgewijs valt het de arbeiders aan. Zoo ook in Duitschland; elke week wordt een nieuwe groep arbeiders aangepakt, uitgesloten en van revolutionaire elementen gezuiverd; machteloos moet elke groep zich na korte strijd overgeven. Zooals in de boerenoorlog in de 16de eeuw iedere gouw afzonderlijk door het vorstenleger aangevallen en getuchtigd werd, omdat ze niet als één massa samen streden, zoo worden nu de arbeiders fabrieksgewijs, stadsgewijs, vaksgewijs verslagen door het kapitaal. Wel laat er in hen het besef op, dat zij zich slechts verdedigen kunnen, door de strijd algemeen te maken; maar dat verhinderen de vakverenigingen, de trouwe helpers der bourgeoisie, die hen zeggen, — overeenkomstig de oude vakverenigingsleer — dat deze tijd van werkeloosheid een ongunstige tijd is voor strijd en tot een zekere nederlaag leidt; hetzelfde doen de kommunisten van de V.K.P.D., die hen zeggen, dat op vakterrein de strijd niet te winnen is, maar op politiek terrein overgebracht moet worden — waarmee ze bedoelen, dat de arbeiders hen in het parlement moeten brengen: aldus terugvallend achter het standpunt, dat vóór de oorlog reeds in de Deutsche sociaaldemokratie begon door te breken: dat de groote politieke strijd één is met de algemeene strijd op vakgebied en slechts als massa-actie te winnen.

Dit is natuurlijk maar een begin. Het kapitaal rekent met de mogelijkheid van een algemeene uitbarsting, die het dan met de Orgesch-benden wil neerslaan. De arbeiders zien nog niet, maar het kapitaal ziet zeer goed de onvermijdelijkheid van een algemeene klassestrijd, die het tot volkomen meester moet maken.

De reaktionairen bereiden zich voor om de regeeringsmacht openlijk in handen te nemen. In de door de Rote Fahne gepubliceerde geheime dokumenten — die, als ze niet echt zijn, zeker zoo goed zijn nageemaakt, dat ze sprekend op de echte lijken — wordt beschreven, op welke wijze bij de staatsgreep door de Orgesch zal worden gehandeld: hoe alle belangrijke punten militair worden bezet, elke samenscholing van arbeiders met geweld verhinderd, elke poging tot staking met fusileeren gestraft. De staatsgreep van Kapp was te vroeg, zonder

voldoende voorbereiding ondernomen; nu moet het beter herhaald worden, onder steun van de geheele bourgeoisie. Het formeele doel, vervanging van de socialistisch-demokratische regeering door stramme reaktionairen, is maar de uiterlijke vorm voor het wezenlijke doel: het proletariaat, dat dan opstaat, neer te werpen door een ijzerharde bloedige militaire diktatuur, zijn stakingswapen te verbrijzelen, door terreur en represailles alle revolutionaire elementen te vernietigen, en door zulk een zware nederlaag de arbeidersklasse tot de oude onderworpenheid neer te drukken. Het is niet zeker, dat het juist langs deze weg moet gaan: blijken de arbeiders nu niet in staat tot krachtige strijd, dan kan eenvoudig door een reeks van regeeringswijzigingen, onder een druk van achter de schermen, op stille wijze de heerschappij in de handen der reaktie glijden, evenals in Hongarije — en dan komt de witte terreur daarna. En is dan in het geslagen proletariaat het besef van machteloosheid zoo diep ingeprent, dat de heerschers zich alles kunnen veroorloven, dan is de Deutsche reaktie gereed om als hulp troep der Entente met volle macht op Sovjet-Rusland los te gaan.

De Entente heeft steeds op de Deutsche jonkers, de reaktionairen en militairen, gewezen als de nog altijd even gevaarlijke, van de oude zuurdeesem doortrokken vijand, als argument, om de hardste maatregelen ter verzwakking van Duitschland, in het bijzonder ook de ontwapening te eischen. Hoeveel huichelarij daarbij in het spel is, bewijst het feit, dat zij in ernst de ontwapening van de burgerwachten nooit heeft trachten door te zetten. Reeds voor een half jaar voor spelde de K. A. Z., dat alle gewisselde nota's en dreigementen tot niets zouden leiden, slechts boerenbedrog waren voor het publiek; want de bourgeoisie der Entente is het met de Deutsche geheel eens, dat er tegen het proletariaat een gewapende macht noodig is. En nu pas in Parijs is weer besloten, met alle kracht de ontwapening der burgerwachten te eischen — met uitzet tot 1 Juni: wie dan leeft, dan zorgt. Dit beteekent, dat er verder gesjacherd wordt: terwijl het nationalisme in Duitschland geweldig aangeblazen wordt, trachten de Deutsche landsknechten zich — en het proletarisch kanonnenvleesch — zoo voordeelig mogelijk te verkoopen, om straks, zoodra ze baas zijn, door een ombuiging van het nationalisme in andere richting, mee te doen in de nieuwe veldtocht tegen Rusland — mits de Entente het goedkeurt en wapens wil toestaan. Het proletariaat in Duitschland moet dus de eerste aanval opvangen, die bedoeld is, om daarna voortgezet te worden tegen zijn hoofdmacht in Rusland.

III.

Welke kracht kan het proletariaat tegen deze opmarsch der reaktie stellen?

„Tegenover dit front staat een proletariaat, waarvan een deel reeds zoo geterroriseerd is, dat het niet eens meer de beteekenis der gebeurtenissen in zich kan opnemen, en waarvan bij het andere deel de strijdwil niet voldoende is om een breed front te vormen, dat in radikale vastbeslotenheid tegen het ondernemerdom op kan. Voortdurend worden nog de werkeloozen en de groepen van werkenden, die juist in een strijd staan, door de anderen in den steek gelaten, waardoor de patroons gelegenheid hebben, ze zoo lam te slaan, dat zij een volgend maal misschien zelf niet meer tot proletarische solidariteit in staat zijn. En het is de vakvereenigingen nog steeds mogelijk om de arbeiders nog ernstiger prijs te geven dan zelfs in de Kapp-dagen geschiedde: doordat zij er nl. voor zorgen, dat tegenover het eensgezind front der ondernemers de arbeidersklasse oneenig blijft, gesplitst naar het onproletarisch principe der beroepsvereenigingen, ingesponnen in „arbeidsgemeenschappen”, gekluisterd niet slechts door de ellende, maar ook door voorschriften, die waarborgen, dat het gelijk altijd aan de kant van de ondernemers is”. Aldus geeft de K. A. Z. de zwakheid van het Duitsche proletariaat weer. Het is duidelijk, dat hier een uiterst gewichtig vraagstuk van taktiek ligt: wanneer het kapitalisme zóó ineengestort en gehavend is, dat het voor het proletariaat geen kans op een dragelijk leven meer kan geven; en wanneer toch — en ondanks het Russische voorbeeld — het proletariaat niet opstaat om de macht in handen te nemen, dan kan dat alleen komen, doordat het de manier waarop nog niet weet en nog niet helder ziet, zijn kracht niet kent en niet weet te gebruiken, zich nog onzeker, machteloos voelt en het daardoor ook is. Men mag er zich niet afmaken met de verklaring, dat het Duitsche proletariaat door de ellende te veel ontzenuwd en verzwakt is om nog tot een ernstige aktie in staat te zijn — al speelt deze verzwakking zeker een rol — want overal ziet men (in verschillende mate) dezelfde zwakheid door onbeslotenheid, verdeeldheid en leidersbedrog; en overal zal het proletariaat door een zee van ellende heen moeten om tot revolutie te komen. In Duitschland is het revolutioneeringsproces het verst voortgeschreden, in zooverre hier de taktische tegenstellingen en problemen, uit het zoeken naar den weg ontstaan, het duidelijkst en meest konsekvent ontwikkeld zijn.

Wij hebben er indertijd op gewezen, dat in een revolutionaire toestand het parlementairisme nutteloos en zelfs schadelijk voor het proletariaat wordt, en een partij, die het toch wil gebruiken, op

zijpaden voert, die haar van de revolutie afleiden. Wat toen slechts theoretisch, als algemeene abstrakte stelling kon geuit worden, is in Duitschland zelf, bij de partijgenooten van de K.A.P. tot een uit de dagelijksche ervaring opgroeijende waarheid van vleesch en bloed geworden, in harde praktijk beproefd; en zij kunnen dus aan de honderden details van den dag haar juistheid toonen. Het parlement staat buiten de werkelijke daden van het kapitaal, die leven en toekomst der massa's bepalen. Stinnes monopoliseert alle grondstoffen in zijn hand — de socialiseeringswetten verhinderen het niet of helpen nog mee. Hij en zijn agenten maken achter de schermen de afspraken met het Entente kapitaal: het parlement maakt er wat frases bij. Het kapitaal beschikt over de pers om de publieke opinie te vergifigen, het heeft de groepen der bevolking in hun onderlinge afhankelijkheid zoo georganiseerd, dat elke poging tot oppositie zich verwart. Het laat het parlement besluiten nemen, maar de bureaucratie en de rechterlijke macht zorgen voor de uitvoering: altijd tegen het proletariaat. Waarvoor heeft Stinnes dan het parlement nog noodig? „Opdat niet openbaar wordt, wat in de werkelijkheid gebeurt. Opdat voor alle gebeurtenissen ook steeds een valsche lezing bij de hand is. Het parlement is zich van zijn taak bewust, een voorbouw en een scherm te zijn, dat onbevoegde blikken opvangt, een propaganda-instituut dat ter opstelling en verbreiding van publieke onwaarheden dient. Het parlement brengt de ideologieën in omloop, die het kapitalisme, zelfs van de soort van Stinnes, als een mantel omhullen en die alle daarin met elkaar overeenstemmen, dat zij zich ver van alle werkelijkheid houden, zooverre deze zich niet laat vervalschen. Het parlement heeft een leugenjargon ontwikkeld, waarin ongeveer elk feit met de naam van zijn tegendeel genoemd wordt....” (K.A.Z. Nr. 165).

De bourgeoisie weet dat zeer goed; zij moet daarom het parlement, dat als veiligheidsklep dient, uiterlijk in eere houden. Zij heeft het parlement noodig, om de aandacht der massa's af te leiden; zij heeft de partijleiders noodig, die ofschoon in hoofdzaak eens, met vlamme redevoeringen elkaar bestoken en een komedie opvoeren, die er niet minder komedie om is, als de rollen met ernst en overtuiging gespeeld worden. Zij heeft bovenal ook een onverzoenlijke principiele oppositie noodig, die haar fel, met woorden aanvalt, want zonder deze zou het proletariaat te snel de schijnvertooning doorzien. Daarin ligt de beteekenis van de actieve stemonthouding, de aktie tegen de verkiezingen, die gedurende de laatste verkiezing met kracht door de K.A.P. gevoerd werd, en naar uit de krantenberichten blijkt, ook een zeker succes had. „De bourgeoisie weet, dat elke stem, die

voor dit parlement — onverschillig of voor een burgerlijke of een onburgerlijke partij — uitgebracht wordt, de bourgeoisie steunt, daar reeds het zien naar dit parlement een succes voor haar is, daar het oog dan van de feiten naar de ficties gericht wordt."

Dit geldt, eenigszins, in veel mindere mate, ook voor andere tijden en landen; maar in tijden van rustige, langzame ontwikkeling staan er voordeelen van propagandistische aard tegenover, terwijl de noodzaak van zelf direkt handelen voor de massaas niet zoo akuit is; dus moeten voor- en nadeelen tegen elkaar afgewogen worden. Maar dat beteekent niet, dat nu in Duitschland, en in het algemeen in revolutionaire tijdperken, het verschil tusschen parlementaire en radikale kommunisten slechts graduëel is. Tusschen de V.K.P.D. en de K.A.P.D. bestaat een diepgaand verschil in grondopvatting, dat bij alle kwesties te voorschijn treedt. Waarom trad de V.K.P.D. bij elke afzonderlijke strijd van arbeidersgroepen, die door het kapitaal aangevallen werden (in Berlijn, in Hamborn enz.) op, om uitbreiding te verhinderen? Wij zijn nog te zwak voor de groote strijd, zei ze. Wij, de partij: want de partij moet de revolutie maken. Daarom moet de partij groot worden, de massaas winnen, de massaas achter zich scharen. B.v. in verkiezingen, met pakkende verkiezingsleuzen, met groote reclame, op uiterlijke successen gericht. Maar het gevolg van dit, uit de oude S. D. overgenomen beginsel is, dat de praktijk ook steeds meer in die richting gaat. Ook de S. P. in Duitschland was indertijd tegen alle direkte massaakties, zoolang ze niet „sterk genoeg was voor de overwinning" en het gevolg was, dat toen de groote strijd in 1914 plotseling voor haar stond, haar woordenrevolutionairisme machteloos ineenzakte en zij kapituleerde. Er komt dan ook een bedenkelijke overeenstemming met de oude S.P. in taktiek, in de vorm van de dagelijksche propaganda, in de felle woorden zonder daden, in de leuzen, in de reclame, in het heerschen van sluwe leiderspolitiek, in de schetterende zelfverhefving waarmee steeds de eigen voortreffelijkheid en onoverwinnelijkheid geroemd en de vijand voor halfdood, machteloos, bankroet verklaard wordt. Dit alles is geen gevolg van persoonlijke tekortkomingen; wanneer het doel hetzelfde is: de massaas voor de partij winnen, opdat de partij de politieke heerschappij kan veroveren, dan moeten de middelen en de uitwerking van die middelen ten slotte ook dezelfde worden. 1)

De K. A. P. spreekt er nooit van, dat de partij de macht moet

1) Bij dit streven, om de massaas te winnen, behoort het meeloopen met burgerlijke leuzen, die tijdelijk de massaas meesleepen, in plaats van er scherp principieel tegen in gaan. Teekenend daarvoor zijn de dubbelzinnige woorden, waarmee de V.K.P.D., toen de eischen der Entente het nationalisme aanwak-

veroveren en de revolutie maken; zij spreekt altijd van de arbeidersklasse, die zich verzetten moet, om kracht te winnen voor de revolutie. De taak van de partij is de propaganda, de verheldering der denkbeelden, de weg wijzen, de doeleinden en leuzen opstellen; maar de massaas moeten handelen, besluiten, de macht in handen nemen door hun bedrijfsraden. Daarom steunt zij elk optreden, elke strijd van een groep, die door het kapitaal aangevallen wordt, en tracht daarvoor de grootst mogelijke massaas in beweging te brengen; want slechts door actie, door strijd, door zelf optreden kunnen de proletariers kracht verzamelen, rijp worden voor een revolutie. Is niet de groote aanhang der oude partijen een bewijs, dat de arbeiders het kommuniste nog niet kennen, dus niet rijp zijn voor de revolutie, en moeten zij niet eerst door propaganda b.v. in het parlement tot aanhangers van het kommuniste gemaakt worden? Wat zij nodig hebben, is kracht om verenigd te strijden tegen het kapitaal, in de bedrijven, door hun eigen organen; hun onrijpheid is hun passiviteit, hun aarzeling, en als zij die afschudden, dus actief optreden, toonen zij hun rijpheid. En als zij zich dan tegelijk aan het juk van de overgeleverde organisaties en beroepsleiders weten te ontworstelen, en door hun bedrijfsraden de macht zelf in handen nemen, als klasse-macht tegen de bourgeoisie, dan is daarmee de groote stap naar het kommuniste gedaan.

In de K. A. P. in Duitschland treedt voor het eerst bewust en uitgewerkt het nieuwe principe, dat voor de proletarische revolutie in W. Europa nodig is, te voorschijn, en vormt haar tegenstelling tot de andere kommunistische partijen 1). Het zwaartepunt van de

kerden, daarin meeging, door er op te wijzen, dat Duitschland zich tegenover de Entente alleen kan redden door een verbond met Rusland. De konsekwenties daarvan leiden naar het nationaal bolsjewisme van Laufenberg—Wolfheim. Zullen de kommunisten in Duitschland (en Rusland) de wapens opnemen om het burgerlijke Duitschland te redden? Wanneer echter daarbij — wat zeer onwaarschijnlijk is — de Deutsche bourgeoisie in haar nood de macht in handen van de kommunisten zou leggen, dan zou dat, daar het proletariaat de macht niet door eigen kracht had veroverd, waarschijnlijk tot een reusachtige katastrofe leiden, en slechts een buitengewone krachtontwikkeling van de arbeidersklasse zou zulk een toestand tot een werkelijke diktatuur van het proletariaat kunnen omvormen. Is echter de bedoeling, dat het proletariaat na een revolutie zich met Rusland verbindt, dan was het beter, dit op niet-nationalistisch verdraaide wijze rechtuit te zeggen: dat alleen de revolutie de Deutsche arbeiders kan redden, waarna samengaan met Rusland vanzelf spreekt.

1) Ook in Engeland treden dezelfde tendensen op, in de linkervleugel van de U.C.P. onder Sylvia Pankhurst, en nog krachtiger in de „Glasgow Communist Group”, die in tal van Engelsche steden een 15000 leden telt en buiten de U.C.P. staat. Deze allen vormen de kern van een radikale linkervleugel, die zich in de 3de Internationale gaat vormen.

tegenstelling ligt niet in einddoel en middelen: kommunisme en proletarische diktatuur, maar in de organisatievorm, haar karakter en funktie. Dat de massa's van onderen op alles doen, door hun radensysteem, en geen leiders van boven af de politiek maken en de arbeiders dirigeren — de eenheid van revolutie en ontvoogding — maakt dit tot een geheel ander soort beweging, dan in de oude partijen. Deze kommunistische partijen, zooals ze nu in de meeste landen bestaan, zijn uit de linksradikale opposities der oude S.D. ontstaan, de beste tradities daarvan voortzettend onder een nieuw, helderder doel en een nieuwe naam; maar in opbouw en werkwijze zijn ze daaraan ongeveer gelijk gebleven. Dit werd versterkt doordat de Russische sociaaldemokratische partij — in innerlijk wezen geheel verschillend van de W. Europeesche — de macht veroverde en de illusie wekte, dat een uiterste nabootsing van dit groote voorbeeld hier tot hetzelfde succes moest leiden. Het resultaat is juist het tegenovergestelde geweest: de drang der massa's naar het kommunisme werd in oude organisatievormen geleid en gevangen gehouden, die geen ontplooiing van de volle eigen aktie toelieten. Zoo staat dan het proletariaat, met bordpapieren zwaard tegen schijndoelen vechtend, machteloos tegenover de goed gewapende reaktie. Het is de taktiek, die de Duitsche arbeiders tot nog toe zwak maakte; het vraagstuk der kommunistische taktiek is een levenskwestie voor de revolutie.

Maar het kapitalisme kan er toch niet bovenop komen; tenminste niet in Midden-Europa. Hoe de konferentie in Londen moge aflopen: om te trachten, zijn eigen bankroet te verhinderen, kan Frankrijk niet anders, dan het economisch herstel van Duitschland verhinderen. Ondanks zijn zwakte, zijn slechte wapenen, zal het Duitsche proletariaat — wil het niet ondergaan — met roeden weer in de strijd om de macht worden gedreven, en de noodzakelijkheid van deze strijd zal het dwingen, onder de zwaarste offers, de betere taktiek te zoeken en te aanvaarden. Daardoor zal dan eerst het fundament voor de proletarische heerschappij gelegd worden.